

2. Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Постанова Кабінету Міністрів України № 83 від 04.03.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-2015-%D0%BF#Text>

3. Пугач О.А. Класифікація та систематизація загроз економічній безпеці держави і системі національної безпеки. *Економіка і організація управління*. 2014. № 1 (17). С. 209–217.

УДК 338.2

Коба Олена Вікторівна,

кандидат технічних наук, доцент

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)*

ВИКЛИКИ БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодення української економіки представляє собою процес поступового виходу із шокового стану внаслідок повномасштабного військового вторгнення РФ, яке завдало потужного удару по всіх її ланках: знизилася виробництво продукції, обсяги зовнішньої торгівлі, зруйнована транспортно-логістична, маркетингова, соціальна та інженерна інфраструктура окремих регіонів, відбулося переміщення кадрів за кордон та на захід держави. Занепад економіки, відсутність надійного економічного тилу, здатного забезпечити військові потреби значно ускладнює ситуацію на фронті, стримує успіхи Збройних Сил України. Тому зараз вітчизняна економіка стає одним з найважливіших фронтів, який визначатиме і подальший перебіг військових подій, і спроможність України відновитися у короткі терміни після завершення війни.

Важлива роль у цьому належить будівельній галузі. Будівельна галузь сьогодні стикається з серйозними викликами, що перешкоджають стабілізації її діяльності. Внаслідок бойових дій у більшості будівельних підприємств порушилися логістичні зв'язки з контрагентами, знизився товарообіг, через що вони працюють неритмічно, зазнають збитків, призупиняють виробництво та реалізацію продукції, значно зросла собівартість будівництва та терміни спорудження об'єктів. Станом на 1.02.2023 року відновлено лише 77,5% від обсягів будівництва в Києві, 75% – на Одещині та до 90% – у західних областях. Індикатор ділової впевненості в будівництві у I кварталі 2023 року зріс порівняно з IV кварталом 2022 року, але він залишається негативним: -54,4%. Будівельну активність стримують низький попит, погодні умови, брак робочої сили, нестача матеріалів і устаткування, а також фінансові обмеження.

Станом на лютий 2023 р. в Україні зруйновано чи пошкоджено понад 153 тисячі житлових об'єктів, 630 адміністративних будівель, більше 1200 закладів охорони здоров'я, 3710 закладів освіти. Сума збитків від руйнувань житлового фонду становить \$53,6 млрд. Збитки інфраструктурі становлять \$36,2 млрд. Загальна сума збитків, завданих українській інфраструктурі внаслідок війни на 1.02.2023 р. \$143,8 млрд. [1]. Для відновлення інфраструктури, житлового фонду, об'єктів промисловості та соціальної сфери будівельна галузь, перш за все, має бути забезпечена будівельними матеріалами у необхідній кількості. Так, для відбудови зруйнованого війною житлового фонду додатково до звичних середньорічних обсягів споживання потрібно не менше 3,9 млн. м² скла, 5,7 млн. м³ бетону, 39,3 млн. м³ цегли, 45 млн. м² черепиці [2]. Це вимагає нових виробничих потужностей з виготовлення будівельних матеріалів, додаткових інвестицій у цю сферу.

Найбільшою наразі є проблема із забезпеченням

будівельної галузі склом, адже єдине в Україні підприємство з виготовлення флоат-скла, розташоване в Лисичанську, припинило роботу ще у 2015 році. Тому сьогодні власними силами Україна виготовляє лише незначні обсяги скла за застарілими технологіями, вироби з нього не можуть використовуватися у сучасному будівництві відповідно до норм Євросоюзу. Україна має можливості для виробництва флоат-скла, адже у неї наявні великі запаси кремнеземного піску та кварцу і вона посідає друге місце у Східній Європі за розвіданими запасами скляної сировини. Але для стабільного забезпечення країни необхідно мати мінімум 40 ліній загартовування скла з потужністю 200 м²/годину, що вимагає суттєвих інвестицій. Незважаючи на те, що Україна є одним із найбільших виробників цементу у Східній Європі, має чудову сировинну базу, компанії, що працюють в цій сфері, застосовують сучасні технології, для забезпечення потреб відбудови обсяги виробництва даного матеріалу мають бути збільшені майже вдвічі. Лише реконструкція житлових будинків може збільшити потребу у цементі мінімум на 11,9 млн. т, для створення такого додаткового виробництва потрібно приблизно 8 млрд. грн. інвестицій. Подібна ситуація склалася і з виготовленням будівельної кераміки, цегли, чавуну, інших будівельних матеріалів.

Для ефективного відновлення країни потрібно вже зараз розпочати планування інвестицій в будівельну галузь, адже цей процес може зайняти чимало часу. Деякі іноземні інвестори, розуміючи це, вже розпочали інвестування коштів. Законом «Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями в Україні» для стимулювання залучення інвестицій передбачено надання інвестиційним проєктам, що відповідають визначеним критеріям, державних гарантій щодо незмінності законодавства протягом 15 років, а також відшкодування можливих збитків, завданих державними органами, та надання державної підтримки

інвестиційним проектам обсягом до 30% від суми інвестицій.

Ще одним суттєвим викликом діяльності будівельної галузі є утилізації будівельного сміття, яке утворилося внаслідок руйнувань. У зв'язку з цим потрібні підприємства з переробки сміття за сучасним технологіями та перетворення будівельних відходів на матеріали. Після завершення війни такий вид діяльності в Україні буде високо конкурентним та прибутковим через велику кількість дешевої сировини та профіцит електроенергії, але для його забезпечення вже зараз потрібно подбати про створення відповідних підприємств і розробку чи придбання сучасних технологій [4].

Будівельний сектор сьогодні функціонує за рахунок громадян-інвесторів України та нерезидентів, що продовжують сплачувати внески. При цьому у зв'язку із масовою мобілізацією на території всіх областей, плани завершення строків здачі та введення в експлуатацію об'єктів у багатьох містах не дотримуються. Чимало будівельних компаній відчують нестачу досвідчених кадрів через мобілізацію. У зв'язку з цим необхідні зміни до порядку бронювання військовозобов'язаних під час воєнного стану, в частині визнання підприємств будівельної галузі такими, що мають важливе значення для *задоволення потреб територіальної громади і для працівників яких застосовується бронь*.

В умовах війни і в післявоєнний період діяльність будівельної галузі як ніколи актуальна для України. Ефективність післявоєнної відбудови значною мірою буде залежати від спроможності менеджерів різних рівнів будівельної галузі сформувавши стратегічні плани та забезпечити їх реалізацію.

Література:

1. KSE Institute (аналітичний центр при Київській школі економіки) URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/kse->

spilno-z-ministerstvom-ekonomiki-ta-ofisom-prezidenta-zapuskaye-sayt-dlya-zboru-danih-pro-zbitki-naneseni-ukrayini-u-viyni/ (дата звернення: 26.04.2023).

2. Дріждженко Р. Збереження будівельної галузі під час мобілізації. *Інтерфакс-Україна*. 2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/890259.html> (дата звернення: 26.04.2023).

3. Обух В. Повоєнне відновлення: шанс для розвитку будіндустрії *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3690313-povoenne-vidnovlenna-sans-dla-rozvitku-budindustrii.html> (дата звернення: 26.04.2023).

4. Коба О. Економічна безпека будівельної галузі в умовах викликів і загроз воєнного стану. *Економіка та суспільство*, 2022, 42. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1604>

УДК 338.242.4(477)

Маслій Олександра Анатоліївна,

кандидат економічних наук, доцент

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)*

ЗАГРОЗИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Розв'язана рф широкомасштабна війна, від якої потерпає Україна, є масштабним шоком для національної безпеки країни. Тому проблематика безпеки в умовах сьогодення набула нового змісту та значення. Безпека – це найважливіша категорія й необхідна передумова функціонування системи суспільних відносин в умовах глобальних викликів і загроз [1]. При цьому економічна безпека в умовах значних соціальних потрясінь розглядається у нерозривному зв'язку із соціальною складовою [2], адже загрози в соціальній сфері є особливо небезпечними для економічної та національної